

На кожній із вказаних стадій дані управлінського обліку надзвичайно важливі. Таким чином, можна стверджувати, що одним із найбільш перспективних напрямів управлінського обліку є стратегічний управлінський облік.

Розвиток стратегічного управлінського обліку багато в чому зумовлений тим, що на початку 70-х років ХХ століття зародилася така дисципліна, як стратегічний менеджмент. Основний акцент, який робився в даному напрямку менеджменту – досягнення стійких конкурентних переваг. Стратегічний облік виявився досить корисною і зручною технологією, яка дозволяла зосередитися на стратегічних перспективах, включаючи дані щодо ринку збуту підприємства та його конкурентів. Також стратегічний управлінський облік забезпечує інформацією стосовно ринкових перспектив вже існуючих товарів, при цьому аналіз, що проводиться в межах стратегічного управлінського обліку, не обмежується одним підприємством, а повинен виявити його конкурентні переваги порівняно з конкурентами. Стратегічний управлінський облік намагається покращити існуючу ситуацію забезпеченням аналізу, який би сприяв формуванню успішної конкурентної стратегії фірми [3, с. 25].

Таким чином, стратегічний облік є основою для прийняття стратегічних рішень. Стратегічні рішення – це рішення, що спрямовані на досягнення підприємством успіху шляхом реалізації своїх цілей з врахуванням факторів зовнішнього середовища.

Однак, досі немає повного обґрунтування стратегічного управлінського обліку. Різні автори по-різному трактують сутність та напрями його розвитку, а є і такі, що не виділяють його в окремий напрям досліджень, хоча і розкривають важливість обліку в досягненні стратегічних цілей.

Іннз, Купер, Каплан визначають стратегічний управлінський облік як надання інформації для підтримки прийняття в організації стратегічних рішень. Сіммондз, Бромвіч розглядають його як спосіб аналізу власного бізнесу і бізнесу суперників, який застосовується при розробці і відслідковуванні стратегії власного бізнесу [3, 850].

К. Друрі подає основні напрями, які використовуються для характеристики стратегічного управлінського обліку:

- вихід за межі внутрішньої орієнтованості традиційного управлінського обліку і отримання інформації про конкурентів;
- визначення залежності між стратегічною позицією, обраною компанією, і очікуваним застосуванням управлінського обліку;
- отримання конкурентної переваги за рахунок аналізу способів скорочення витрат і / чи підвищення ступеня диференційованості продукції компанії за допомогою використання зв'язків в ланцюжку цінності і оптимізації факторів витрат [3, с. 871].

Боб Райан стверджує, що стратегічний управлінський облік – це певне поєднання управлінського обліку з системами фінансової звітності, зорієнтоване на прийняття стратегічних управлінських рішень [5, с. 18].

Алексєєва О.В., зазначає, що стратегічний облік – це облікова система, яка включає в себе фінансовий, управлінський облік, моніторинг зовнішнього середовища, стратегічне планування, що дозволяє внутрішнім та зовнішнім користувачам приймати стратегічні рішення [6, с.19].

Вітчизняні автори також відреагували на появу такої перспективної галузі наукових розробок як стратегічний управлінський облік і представили своє бачення останнього. Так, С. Голов вважає, що стратегічний управлінський облік – це система управлінського обліку, спрямована на прийняття стратегічних управлінських рішень [2, с. 508]. У підручнику з управлінського обліку П.І. Атамаса зазначається, що стратегічний управлінський облік повинен зосередитися на зовнішніх факторах (таких, як прибутковість конкурентів, частка на ринку та ін.), тоді як для традиційного обліку характерна зосередженість на внутрішніх процесах і явищах [1, с. 387]. Таким чином, стратегічний облік покликаний забезпечувати інформацією прийняття стратегічних управлінських рішень.

Найбільш влучно вважаємо думку К.Друрі, згідно з якою стратегічний управлінський облік повинен, в першу чергу, забезпечувати керівництво підприємства інформацією, яка допомагатиме йому досягнути, а потім підтримувати стратегічну (тобто лідерську) позицію на ринку відносно конкурентів [3, с. 879]. Такий підхід до стратегічного управлінського обліку дозволяє вивчати систему управління витратами за видами діяльності, прийоми стратегічного управління витратами, фінансові і не фінансові показники оцінки діяльності центрів відповідальності.

Виходячи з вищесказаного, метою стратегічного управлінського обліку є забезпечення керівництва всією інформацією, необхідною для управління і контролю за розвитком підприємства в інтересах його власників та інших зацікавлених партнерських груп, зокрема: кредиторів, клієнтів, постачальників, персонал, уряд [8, с. 12].

Отже, стратегічне управління в умовах глобалізації економіки репрезентує новий етап розвитку управлінського обліку. Стратегічний управлінський облік, використовуючи зовнішню і внутрішню інформацію, покликаний забезпечити керівництво підприємством необхідною інформацією для прийняття стратегічних управлінських рішень.

1. Атамас П.І. Управлінський облік: [Навчальний посібник]. – Д.-К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с. 2. Голов С.Ф. Управлінський облік: [Підручник]. – 3-тє вид. – К.:Лібра, 2006. – 704 с. 3. Друри К. Управленческий и производственный учет: Пер.с англ.: [Учебник]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 1071 с. 4. Каплан Роберт С., Нортон Дейвид П. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию. 2-е изд., испр. и доп. / Пер с англ. – М.: ЗАО "Олимп-Бизнес", 2003. – 320 с. 5. Николаева О. Е., Алексеева О. В. Стратегический управленческий учет: [Науч.-практ. изд.] – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 304 с. 6. Райан Б. Стратегический учет для руководителей / Пер. с англ под ред В.А. Микрюкова. – М.: Аудит, ЮНИТИ., 1668. – 224 с. 7. Соколов Я.В., Соколов В.Я. История бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 272 с. 8. Шевчук В.Р. Стратегічний управлінський облік: [Навч. посібник]. – К.: Алерта, 2009. – 176 с.

Надійшла до редколегії 09.02.10

В. Головко, канд. екон. наук, доц.,
Г. Мисака, канд. екон. наук, доц.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ФІРМИ

Статтю присвячено дослідженню актуальних питань удосконалення інформаційного забезпечення та методику економічного аналізу грошових коштів та потоків в процесі оптимізації управління фінансовими ресурсами фірми.

Article is dedicated to study of the actual questions of the improvement of the dataware and methodic of the economic analysis of the cash and flow in process of the optimization of management company financial resource.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Більшість видів господарських операцій підприємств в тій

або іншій формі пов'язані з надходженням або вибуттям грошових коштів. В основі реалізації практично

будь-якого управлінського рішення лежить використання коштів. До числа таких рішень слід віднести рішення про витрати на підтримку необхідного обсягу оборотних активів і на витрати капітального характеру: основні засоби, нематеріальні активи, проектні і наукові дослідження, фінансові вкладення тощо. Для здійснення своїх витрат підприємство повинне забезпечувати адекватний приплив грошової маси у виді виторгу від продажу продукції, товарів (робіт, послуг), надходження дивідендів на вкладений капітал, одержання тимчасових позикових коштів тощо. Таким чином, діяльність підприємства є об'єктивною передумовою виникнення руху грошових коштів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У світовій практиці велику увагу приділяють вивченню і проаналізуванню руху грошових коштів в першу чергу через об'єктивну нерівномірність надходжень і виплат, що і формує грошові потоки. Питання сутності та розкриття поняття грошових потоків різними авторами досить детально висвітлені в багатьох сучасних виданнях [1-4]. Наведемо декілька атрибутивних оцінок. На семантичному рівні грошовий потік – це кількісне вираження грошей, що їх має суб'єкт господарювання у конкретний момент часу, для інвестора – це очікуваний майбутній дохід від інвестицій, з позиції керівників підприємств грошовим потоком є план майбутнього руху грошових засобів та ін. У кожному з випадків динаміка руху грошових коштів підприємства являє собою безперервний процес і створює грошовий потік.

Цілі статті. Проте маючи на меті не розставлення акцентів у дещо суперечливій системі понять та категорій грошових потоків, не проведення комплексної ревізії та конкретизації дефініцій, а для чіткого й послідовного формулювання власного розуміння категорійного апарату, наукового й практичного інструментарію аналітика надалі будемо розглядати грошовий потік як сукупність розподілених в часі обсягів надходження і вибуття грошових засобів в результаті функціонування підприємства. Надходження грошових засобів будемо називати позитивним (вхідним, додатнім) грошовим потоком, вибуття грошових засобів – негативним (вихідним, від'ємним) грошовим потоком, а різницю між позитивним та негативним грошовими потоками по кожному виду діяльності або по господарській діяльності в цілому чистим грошовим потоком.

Одним з найважливіших завдань аналізу грошових потоків є обґрунтування рівня достатності (недостатності) формування обсягу грошової маси загалом по підприємству, за видами діяльності та структурними підрозділами і визначення необхідної кількості параметрів, що дають об'єктивну, точну і своєчасну характеристику напрямків надходження і витрат коштів, обсягів, складу, структури, об'єктивних і суб'єктивних, зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на зміну грошових потоків.

Основні матеріали дослідження. Дослідження збалансованості вхідного (додатного) та вихідного (від'ємного) грошових потоків за обсягом та у часі дозволяє не тільки визначити сукупність різноманітних факторів, що впливають на формування грошових потоків, але й оцінити оптимальність їх обсягів з метою підвищення ефективності використання грошових коштів в фінансово-господарській діяльності суб'єкта господарювання. Крім того, аналіз руху грошових коштів дозволяє визначити сальдо грошового потоку в результаті поточної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства.

У міжнародній практиці аналізу грошових потоків організацій, в основі якої лежить дотримання вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФО) (зокрема МСФО 7 "Звіти про рух грошових коштів", прийня-

то виділяти грошові потоки по трьох видах діяльності: поточної (виробничо-комерційної), інвестиційної і фінансової. На сьогодні формат цього звіту в цілому відповідає як вимогам Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), так і принципами GAAP. Так, "Звіт про рух грошових коштів", складений відповідно до вимог GAAP, містить дані про рух готівки (каса і залишки засобів у банку) по трьох розділах: основна діяльність, інвестиції, фінансові аспекти. Дані звітного періоду включають залишки коштів на початок і кінець звітного періоду, надходження і вибуття засобів – по видах діяльності з виділенням конкретних напрямків: надходження від покупців, інвесторів, від продажу цінних паперів, майна, по дивідендах, вибуття коштів на покупку товарів, сировини, оплату праці, сплату податків, відсотків по зобов'язаннях, на придбання різних видів активів, погашення зобов'язань перед кредиторами та ін.

Інформаційне забезпечення економічного аналізу руху грошових потоків формується, передусім, за даними бухгалтерського обліку та фінансової звітності, зокрема показників "Звіту про рух грошових коштів" (форма №3). Даний Звіт тісно пов'язаний зі "Звітом про фінансові результати" (форма №2), в якому наводиться інформація про доходи і витрати діяльності підприємства, але немає даних про джерела надходження і напрями вибуття грошових коштів у результаті цієї діяльності. Причиною є те, що Звіт про фінансові результати складається за принципом нарахування і відповідності доходів і витрат, які відображаються в обліку та звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів. Для визначення руху грошових коштів підприємства необхідно трансформувати дані Звіту про фінансові результати згідно з касовим методом, за яким доходи і витрати визнаються, якщо мали місце надходження або сплата грошових коштів.

Відповідно до рекомендацій МСФЗ №7 "Звіти про рух грошових коштів", а також національних стандартів при проведенні аналітичних процедур розрахунку показників, у процесі складання й аналізу Звіту про рух грошових коштів рекомендується використовувати прямий і непрямий методи. Прямий метод – припускає ідентифікацію всіх проводок, які пов'язані з дебетом грошових рахунків (приток грошових коштів) і кредитом грошових рахунків (відтік грошових коштів). Послідовний перегляд всіх проводок забезпечує також групування надходжень від найважливіших видів діяльності і вимагає коригування кожної статті Звіту. Грошові надходження від реалізації продукції зменшують на суми, витрачені у зв'язку з придбанням запасів, поточними витратами тощо. Непрямий метод – ґрунтується на ідентифікації і обліку операцій не фінансового характеру, тобто які безпосередньо не стосуються рахунків грошових коштів, і послідовному коригуванні чистого прибутку на результати подібних операцій.

Міжнародними стандартами фінансової звітності заохочується застосування прямого методу (МСФЗ 7 п.19). Хоча цей метод з точки зору оцінки майбутнього руху грошових коштів є більш інформативний (методика аналізу вхідного та вихідного грошових потоків передбачає детальне структурування джерел сукупних надходжень та напрямів загальних видатків грошових коштів, що може забезпечити саме прямий метод складання "Звіту про рух грошових коштів"), але він має один суттєвий недолік. Прямий метод не дозволяє проводити аналіз впливу різних факторів на зміну залишку грошових засобів із взаємозв'язком зі зміною показників, які формують фінансові результати діяльності підприємства. З цієї метою, і враховуючи відносну простоту реалізації, в Україні, за аналогією використання в

П(С)БО 4 "Звіт про рух грошових коштів", застосовується непрямий метод. По-цьому, для застосування непрямого методу і формування якісної інформаційної бази аналізу грошових потоків необхідно:

➤ охарактеризувати особливості руху грошових коштів підприємства за видами діяльності;

➤ визначити окремі складові вхідного та вихідного грошових потоків та джерела інформації про них.

Класифікація грошових потоків за видами діяльності підприємства, яку покладено в основу "Звіту про рух грошових коштів", передбачає виділення руху грошових коштів в результаті операційної, фінансової та інвестиційної діяльності (рис.).

Рис. Події, що спричиняють рух грошових коштів в розрізі видів діяльності фірми

Первинне формування вихідних даних для аналізу грошових потоків за видами діяльності здійснюється з використанням "Звіту про фінансові результати" (ф.№2) та даних Головної книги. Після того, як буде визначено базові показники окремих складових вхідного та вихідного грошових потоків, усі наступні дані можуть бути сфор-

мовані шляхом коригування показників попереднього періоду на зміни певних статей "Балансу" (ф.№1).

Практичне коригування показників окремих складових вхідного й вихідного грошового потоків пропонуємо здійснювати за формулами (1-2).

Позитивний грошовий потік:

$$\left\{ \begin{aligned} & (\Delta 40 + \Delta 45 + \Delta 50 + \Delta 150 + \\ & + \Delta 190 + \Delta 220 + \Delta 370)^* + \\ & + (\Delta 420 + \Delta 440 + \Delta 450 + \\ & + \Delta 470 + \Delta 500 + \Delta 630)^{**} + \\ & + \Delta 540^{***} + \Delta 161^{****} \end{aligned} \right\} \text{ ф.№ 1} + [10 + 110 + 120 + 130] \text{ ф.№ 2}, \quad (1)$$

де Δ – зміна значення показника, наведеного за рядком форми фінансової звітності ф. №1 (форма №1 Баланс), ф. №2 (форма №2 Звіт про фінансові результати); * – враховується за абсолютною величиною тільки у випа-

дках, коли $\Delta < 0$; ** – враховується у випадках, коли $\Delta > 0$; *** – враховується з урахуванням знаку; **** – враховується з протилежним знаком.

Негативний грошовий потік

$$\left\{ \begin{aligned} & (\Delta 11 + \Delta 20 + \Delta 30 + \Delta 40 + \\ & \Delta 45 + \Delta 220 + \Delta 270 + \Delta 370)^* + \\ & + (\Delta 440 + \Delta 450 + \Delta 470 + \Delta 500 \\ & + \Delta 510 + \Delta 520 + \Delta 550 + \Delta 610)^{**} + \\ & + (\Delta 100 + \Delta 120 + \Delta 140 + \Delta 170 + \Delta 180)^{***} + \\ & + (\Delta 530 + \Delta 570 + \Delta 580 + \Delta 590)^{****} \end{aligned} \right\} \text{ ф. № 1} + \left[\begin{aligned} & 140 + 230 + 240 + \\ & + 250 + 270 + \\ & + (310) \times (340) \end{aligned} \right] \text{ ф. № 2}, \quad (2)$$

де Δ – зміна значення показника, наведеного за рядком форми фінансової звітності ф. №1 (форма №1 Баланс), ф. №2 (форма №2 Звіт про фінансові результати); * – враховується за абсолютною величиною тільки у випа-

дках, коли $\Delta > 0$; ** – враховується у випадках, коли $\Delta < 0$; *** – враховується з урахуванням знаку; **** – враховується з протилежним знаком.

Для проведення економічного факторного аналізу руху грошових коштів і вирішення задач оцінки оптимальності грошових потоків, їх оцінки за видами діяльності, оцінки складу, структури та напрямків руху, оцінки динаміки потоків, виявлення і виміру впливу різних факторів на формування грошових потоків, виявлення і оцінки покращення використання коштів пропонуємо наступний алгоритм (методику), який складається з шести узагальнених етапів:

1. Провести первинне формування вихідних (базових) даних для аналізу грошових потоків табл. 2. Для подальшого корегування використовувати формули (1, 2).

2. Розглянути динаміку обсягу формування позитивного грошового потоку організації (притоку коштів) у розрізі окремих джерел. Доцільно зіставити темпи росту позитивного грошового потоку з темпами росту активів, обсягів, виторгу від продажів, з різними показниками прибутку (прибутку від продажів, чистого прибутку). Особливу увагу необхідно приділити співвідношенню джерел утворення позитивного грошового потоку – внутрішніх (виторгу від продажів) і зовнішніх (отриманих позик, кредитів), виявленню ступеня залежності від зовнішніх джерел.

3. Вивчити динаміку обсягу негативного грошового потоку підприємства (відтоку коштів), а також його структури за напрямками витрати коштів.

4. Провести структурно-динамічний аналіз збалансованості позитивного і негативного грошових потоків по загальному обсягу. Проведення аналізу динаміки чистого грошового потоку дає можливість оцінити ре-

зультат діяльності організації, тому що чистий грошовий потік є одним з найважливіших індикаторів збалансованості виробничо-фінансової діяльності. Також дати характеристику рівномірності розподілу грошових потоків за періодами.

Для цього доцільно скористатись відносними величинами коефіцієнтів рівномірності, який характеризує відносну величину середньоквадратичних відхилень фактичних значень показників від їх середньоарифметичного значення і розраховується за формулою

$$K_{рівн.} = 1 - \frac{\sigma}{\bar{x}}, \quad (3)$$

де σ – середньоквадратичне відхилення фактичних значень показників від їх середньоарифметичного значення і розраховується за формулою

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n}}, \quad (4)$$

де x_i – фактичне значення i -го показника сукупності даних, \bar{x} – середньоарифметичне значення фактичних показників сукупності даних, n – кількість показників в розрахунку.

Для визначення ступеню синхронності (збалансованості) грошових потоків застосовується коефіцієнт кореляції позитивних і негативних грошових потоків, який обчислюється за формулою

$$r = \frac{\delta_{xy}^2}{\delta_x \times \delta_y}, \quad (5)$$

$$\text{де } \delta_{xy}^2 = n^{-1} \times \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x}) \times (y_i - \bar{y}), \quad \delta_x = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n}}, \quad \delta_y = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}{n}}.$$

Доцільно також провести графічний, трендовий прогностичний аналізи.

5. Визначити роль і місце показника чистого прибутку у формуванні чистого грошового потоку, вплив на нього різних факторів: зміни за аналізований період величин залишків виробничих запасів, дебіторської і кредиторської заборгованості, створених резервів і т.п. Особливе місце приділити характеристиці квантифікації чистого грошового потоку, тобто показникам структури джерел його формування. Високий рівень якості чистого грошового потоку характеризується ростом питомої ваги чистого прибутку, отриманого за рахунок росту виторгу від продажів і зниження собівартості. Низька якість має чистий грошовий потік, значна частина якого

отримана за рахунок росту цін продажів, пов'язаного з інфляційними процесами, доходів від позареалізаційних операцій, надзвичайних доходів та ін.

6. Провести коефіцієнтний аналіз, у процесі якого розрахувати необхідні відносні показники, що характеризують ефективність використання коштів фірми табл.

Важливим моментом в проведенні коефіцієнтного аналізу є вивчення динаміки і статистичних характеристик різних коефіцієнтів, що дозволить встановити позитивні і негативні тенденції, які визначають якість управління грошовими потоками підприємства, а також розробити необхідні заходи для оптимізації управлінських рішень в процесі функціонування підприємства.

Таблиця. Система показників ефективності використання грошових коштів

Коефіцієнт	Формула розрахунку	Примітки
Достатності чистого грошового потоку	$K_{ДЧГП} = \frac{ЧГП}{ВК + \Delta ЗГК + Д}$	ЧГП – чистий грошовий потік; ВК – виплати за довго- і короткостроковими кредитами і позиками; $\Delta ЗГК$ – приріст залишків грошових коштів. Д – дивіденди, сплачені власникам.
Ефективності грошових потоків	$K_{ЕГП} = \frac{ЧГП}{ВГК}$	ВГК – відтік грошових коштів.
Реінвестування грошових потоків	$K_{РГП} = \frac{ЧГП - Д}{\Delta НОА}$	$\Delta НОА$ – приріст необоротних активів.
Ліквідності грошового потоку	$K_{ЛГП} = \frac{ЧГП - \Delta ЗГК}{ВГК}$	$\Delta ЗГК$ – приріст залишків грошових коштів.

Закінчення табл.

Коефіцієнт	Формула розрахунку	Примітки
Рентабельності грошових потоків (може вираховуватися за чистим прибутком, прибутком від продажу, прибутком до оподаткування та ін.)	$P_{ГП}^П = \frac{\Pi_{П}}{ВГП_{П}}$ $P_{ГП}^І = \frac{\Pi_{І}}{ВГП_{І}}$ $P_{ГП}^Ф = \frac{\Pi_{Ф}}{ВГП_{Ф}}$	$P_{ГП}^П, P_{ГП}^І, P_{ГП}^Ф$ – коефіцієнти рентабельності грошових потоків, відповідно за поточною, інвестиційною і фінансовою діяльністю; $\Pi_{П}, \Pi_{І}, \Pi_{Ф}$ – прибуток, відповідно від поточної, інвестиційної і фінансової діяльності; $ВГП_{П}, ВГП_{І}, ВГП_{Ф}$ – вхідні грошові потоки, відповідно за поточною, інвестиційною і фінансовою діяльністю.

Моделювання коефіцієнтів наведених в таблиці, зокрема коефіцієнтів рентабельності, які взяті в якості вихідної факторної системи, дозволяє проводити факторний аналіз. Наприклад, коефіцієнт рентабельності вхідного грошового потоку за прибутком від продажів за допомогою подовження факторної системи можна перетворити в кінцеву чотирирохфакторну мультиплікативну модель:

$$P_{ГП} = \frac{\Pi}{ВГП} = \frac{\Pi}{ВР} \cdot \frac{ВР}{СА} \cdot \frac{ВА}{ЗГК} \cdot \frac{ЗГК}{ВГП}, \quad (6)$$

де $P_{ГП}$ – рентабельність грошових потоків, Π – прибуток, $ВГП$ – вхідні грошові потоки, $СА$ – сукупні активи, $ЗГК$ – залишки грошових коштів.

Таким чином при реалізації факторної системи (6) визначається кількісний вплив таких факторів як частки прибутку у грошових потоках, оборотності капіталу (активів), частки капіталу (активів) в залишку грошових коштів і частки залишку грошових коштів в загальному обсязі вхідного грошового потоку.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок. На нашу думку, проведення економіко-статистичного аналізу грошових коштів та потоків фірми за представленою методикою дозволить розкрити, кількісно виміряти причинно-наслідкові зв'язки між різними показниками, які всебічно описують діяльність підприємства, а залучення до аналізу факторного моделювання дозволить сформувати прогностичні (планові) показники і визначити оптимальні величини грошових потоків підприємства за критерієм оптимізації ефективності функціонування за адекватного рівня фінансового ризику.

1. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. – К.: КНТЕУ, 2008. – 513 с. 2. Цал-Цалко Ю.С. Методологія статистичного аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання: дис. доктора ек. наук: 08.03.01 / Юзеф Сигізмундович Цал-Цалко. – К., 2005. – 504 с. 3. Шморгул Н.П., Головка І.В. Фінансовий аналіз. – К.: ЦНЛ, 2006. – 528 с. 4. Экономический анализ: Основы теории. Комплексный анализ хозяйственной деятельности организации / Под. ред. Н.В. Войтоловского, А.П. Калининой, И.И. Мазуровой. – М.: Высшее образование, 2005. – 509 с.

Надійшла до редколегії 09.12.09

Г. Голубнича, канд. екон. наук, доц.

РОЗКРИВАЄМІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

Досліджено історичні етапи розвитку облікової інформації, що міститься у фінансовій звітності. Розглянуто розкриваємість облікової інформації як таку її сучасну якісну характеристику, яка дає можливість забезпечити прозорість діяльності на фінансовому ринку в умовах глобалізації бізнесу.

Historical stages of development of the accounting information which contains in the financial reporting are investigated. It is considered disclosing the accounting information as its such modern qualitative characteristic which creates possibility to provide an activity transparency in the financial and commodity markets in the conditions of globalisation.

Сучасний етап глобалізації бізнесу у порівнянні з 70 роками ІХХ століття набуває якісно нових змістових процесів, явищ та елементів, що дає можливість вивчати нові факти, розробляти концепції та теорії. Прикладом цьому слугує поступовий перехід до концепції обліково-аналітичного інформаційного забезпечення прозорості діяльності суб'єктів господарювання не тільки на фінансовому ринку, але й на товарному, ресурсному та ринку робочої сили. Тому дослідження механізму розкриття обліково-аналітичної інформації з позицій забезпечення прозорості діяльності є актуальним і своєчасним. В економічній літературі питання якості облікової інформації, що міститься у фінансовій звітності, розглядаються у наукових працях вітчизняних авторів: Білухи М. [1], Голова С. [2;3;8], Костюченко В. [3; 6], Пархоменка В. [8], Швеця В. [11].

Об'єктом дослідження є фінансова звітність та особливості якісних характеристик інформації, яку вона надає з метою забезпечення прозорості діяльності суб'єктів господарювання. Предмет дослідження – теоретичні та організаційні засади формування, надання і розкриття обліково-аналітичної інформації в умовах забезпечення прозорості діяльності суб'єкта на ринку. Мета дослідження полягає у вивченні сутності розкриваємість обліково-

аналітичної інформації як такої якісної її характеристики, яка забезпечує прозорість діяльності суб'єктів ринкових відносин та ринків взагалі. Методологічною основою дослідження є системний метод пізнання процесів відтворення обліково-аналітичної інформації та її практичного використання в управлінні. Науковими інструментами при цьому є загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез, єдність абстрактного і конкретного, статистичні методи, методи моделювання.

Формування сучасних якісних характеристик облікової інформації, що міститься у звітності підприємства, є результатом історичного розвитку, по-перше, самої звітності; по-друге, господарської діяльності та управління нею; по-третє, системи ринкових взаємозв'язків та відносин. Історія розвитку бухгалтерської звітності в цілому та особливо однієї з найважливіших її складових – фінансової звітності, дає можливість відстежити зміни інформаційної та часової її межі, виявити тенденції та закономірності у формуванні, наданні і розкритті інформації, а також зміни у відносинах між суб'єктами ринку інформаційних бухгалтерських послуг. Розкриваємість обліково-аналітичної інформації в умовах глобалізації бізнесу, про що свідчить практика, стає такою якісною характеристикою, яка має найбільший попит серед ко-